EREĞLİ-KARAPINAR-EMİRGAZİ-HALKAPINAR BÖLGESİ

TARIM ÇALIŞTAYI

KÜMES HAYVANLARI İŞLETMELERİNİNİN MEVCUT DURUMU, ANALİZİ, SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ramazan YETİŞİR, Prof. Dr.,
S. Ü. Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü
42075 – AK Kampus Selçuklu/Konya,
e-mail: ryetisir@selcuk.edu.tr

1.- Giriş

Kümes hayvanları denince yaygın olarak yetiştiriciliği yapılan tavukçuluk akla gelir. Yumurta ve piliç eti, mevcut fiyat artışlarına rağmen, en kaliteli ve aynı zamanda en ucuz hayvansal gıdalardır. Piliç etinin besleme değeri kırmızı etten geri değildir. Gerek yumurta ve gerekse piliç eti her yaştaki insanın rahatlıkla tüketebileceği hayvansal kökenli gıdalardır.

Tavukçuluk ürünleri, yumurta ve piliç eti, toplumların yeterli beslenmesinde, yüksek derecede, potansiyele sahiptirler. Bunun sebebi bu hayvan türünün cüssesinin küçük ve dolayısıyla bir deneme hayvanı olmasından dolayı genetikçilerin en başarılı olduğu alanlardan birisidir. Yani, verim özellikleri bakımından ıslah edilmişlerdir. Bu zararlı bir genetik manipülasyon değil geleneksel seleksiyon yöntemleriyle, genetik olarak yüksek verimli hayvanlara döl verme şansı vererek, uzun sürede (100 yıl) yapılmıştır. Bu hayvanların yüksek verimli olmasının insan sağlığına bir zararı yoktur. Diğer taraftan, bu hayvan türünün beslenme özellikleri de, son 50 yılda yapılan bilimsel çalışmalarla yeterli düzeyde belirlenmiştir. Ayrıca, bu dönemde bu hayvan türü ile ilgili olarak; barındırma, sağlık koruma, makine ve ekipman alanlarında da önemli gelişmeler olmuştur. Bu bilgiler ışığında, tavukçuluğa yatırım yapma isteğinin sebepleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Tavukçulukta zaman ve mesafe kavramı ortadan kalkmıştır. ABD ve Kanada'da veya Türkiye'de elde edilen günlük hibrid civcivler 72 saat aç ve susuz olarak kargoyla dünyanın öbür ucunda yetiştirmeye alınarak, uygun bakım ve beslemeyle, üretildiği ülkedeki kadar verim alınabilmektedir.
- Tavukçuluk makinelerde üretilen yegâne hayvan türüdür. Kitle halinde üretim yapılabilmektedir. Gelişmiş ülkelerde ve hatta Türkiye'de, bir çıkışta 100 bin civciv alan kuluçkacı işletmeler mevcuttur.
- Etlik piliçler 0-6 haftalık kesim süresinde ortalama 1.7 kg yemle 1 kg canlı ağırlık kazanabilmektedir. Sığır ve koyunla 4-6 kg yemle 1 kg canlı ağırlık kazanıldığı düşünülürse oldukça ekonomik bir üretim sağlamaktadırlar.
- Bir yumurtacı hibrid ebeveyni bir kuluçka döneminde 85-100 dişi civciv üretmekte, bunlardan elde edilen tavuklar ise bir verim döneminde 330 adet yumurta

verebilmektedir. Böylece, bir yumurtacı ebeveyn bir kuluçka döneminde toplamda 27000 yumurta üretimine vesile olacak civcivleri üretebilmektedir.

- Bir broyler (etlik piliç) ebeveyni bir kuluçka döneminde 145-150 adet karışık cinsiyete civciv üretebilmektedir. Bu civcivler 35-42 günde 2-2.5 kg canlı ağırlığa erişerek %75 kesim randımanıyla 225 kg dolayında beyaz et üretimine sebep olmaktadır.

Diğer taraftan, geleneksel olarak domuz eti tüketmeyen Türkiye gibi Müslüman ülkeler için, toplumlarının hayvansal gıda ihtiyacının karşılanmasında tavuk yetiştiriciliği ve ürünleri önemli bir potansiyeldir. Ayrıca tavukçuluk, ülkemiz dış ticareti açısından Ortadoğu, Kuzey Afrika, Kafkas ülkeleri ve Türk cumhuriyetleri ve hatta Avrupa için ihraç potansiyeli olan bir ekonomik faaliyet alanıdır. Bu ülkelerin önemli bir kısmında stratejik öneme sahip mısır, arpa, buğday, soya ve balık unu gibi yem maddeleri bulunmamaktadır. Bu bölgeler sadece tavukçuluk ürünleri bakımından değil, aynı zamanda gelişen makine ve ekipman sanayi için de bir hedef pazardırlar.

Ayrıca, Türkiye'nin de üye olduğu Dünya Ticaret Örgütünün yaklaşımlarına göre istidadı olan ve ayı zanda ihtisaslaşma sağlanan konularda üretim yapılmasını, aksi durumda diğer ülke ve bölgelerden bu ürünlerin temini yoluna gidilmesi önerilmektedir. Bu doğrultuda, başta yumurtacı yönde olmak üzere Tavukçuluk Konya ve yöresinde bir istidada sahip olup tüm ihtisas disiplinlerinin sektörde yeteri kadar yer alması durumunda ulusal ve uluslararası düzeyde bir faaliyet olarak yapılabilir.

2.- 10. Plan Dönemi Gelişme Öngörüleri *(ÖİK Raporu)*

9. plan döneminde, 2004-2013 döneminde, kesilen etlik piliç sayısı 1.4, yumurta tavuğu sayısı ise 1.3 kat artmıştır. Bu dönemde hindi, kaz ve ördek sayısının ise, sırasıyla, 0.5 ve 0.7 kat azaldığı dikkat çekmektedir.

2014-2018 dönemini kapsayan son (10. 5 yıllık plan) 5 yıllık plan döneminde tüm hayvan türlerinde sayısal bir artış öngörülmektedir. Özellikle uluslararası piyasalarda rekabet şansı yüksek olan kanatlı sektöründe kesilen etlik piliç sayısında %25'lik bir arıtış olacağı bildirilmiştir. Piliç eti iç talebine, Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçılar Birliği (BESD-BİR)'nin öngördüğü oranda (YDH %14,7) dış ticaret artışı da eklendiğinde, 2018 yılında toplam piliç eti talebinin 2.6 milyon ton olacağı hesaplanmaktadır. Diğer bir ifadeyle 2018 yılında 600 bin tonun üzerinde piliç eti ihracatı gerçekleştiği takdirde 555 bin tondan fazla üretim açığı oluşmaktadır. Bu durum ya ihracatın durması, ya da ülke içi talebin karşılanamamasına ve dolayısıyla yıllık kişi başı piliç eti tüketiminde 6.8 kg üretim açığı ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. Komisyon görüşlerindeki piliç eti üretimine ilişkin tahminlere BESD-BİR'in hindi ve diğer kanatlı eti üretim ve tüketim tahminleri eklenirse, toplam et açığı bir miktar daha azalarak, 2018 yılında kişi başı 1.9 kg'a inmektedir.

Yumurta üretimi bakımından, verim seviyelerinde mevcut seyre yakın tahminler ön görülürken, ihracat potansiyeli ile ilgili tahminlerin önemli sayılacak bir artışı da öngörülmektedir. Yumurta üretimi tahminleri için üretimin dış ticaretle birlikte toplam talebi varsayılmıştır. Yumurta ihracatının yıllık yüzde

4 artış göstereceği, bununla birlikte toplam yumurta talebinin (ihracat dâhil) yılda 16.2 milyar adedi geçmesi beklenmektedir. Yumurta üretim projeksiyonuna göre, 2018 yılında artan iç taleple birlikte ihracatın da karşılanabilmesi için yumurta tavuğu sayısının yaklaşık 100 milyon olması gerekmektedir. Yumurta, üretimi açısından özetlendiğinde, yumurta tavuğu sayısında ve verimde bir miktar artış gerçekleşmesi ile yumurta üretiminin % 20'ye yakın artması beklenebilir. Bu düzeydeki bir üretim artışı ile iç talep ve yıllık yüzde 1.5'luk ihracat artışının yaratacağı dış talep karşılanabilecektir. Yumurta ve piliç eti bakımından projeksiyonlar tablo 1'de verilmiştir.

Diğer taraftan, Kanatlı sektörünün de tecrübe ettiği ve etkilerini bire bir yaşadığı üzere tüm hayvancılık alt dallarında hayvan hastalıkları Türkiye için gelişimin ve rekabet edebilirliğin önündeki en önemli engeldir. Türkiye ihraç edilecek nihai ürünlerde belirli bir kaliteye ulaşsa dahi yaygın zoonoz ve diğer hayvan hastalıkları sebebiyle potansiyel ihraç imkânlarını kaybetmekte ve dolayısıyla bir o kadar da önemli ekonomik kayıp yaşanmaktadır. Hayvan hastalıklarının kontrol altına alınması Türkiye için olduğu kadar sınır komşusu olan AB üyesi ülkeler için de büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin gıda güvenilirliği konusunda tüketici güvenini de oldukça etkileyen bu durum, öncelikle kaçak kesim ve kaçak hayvan girişlerinin önlenmesi ile elde edilecektir. Bu amaçla yürütülen çalışmalarla gelişmeler elde edilmekte, önümüzdeki dönem için yeni planlar yapılmakta ve projeler hedeflenmektedir. Bu amaçla Türkiye'nin komşu ülkelerle birlikte yürüteceği mücadele programları çok daha hızlı sonuç verebilecek, Türkiye'nin 2023 Vizyonunda da hedeflendiği üzere bölgede hayvancılık alanında da örnek ülke konumuna gelecektir.

Tablo 1.- 10. 5 yılık plan dönemi piliç eti ve yumurta üretim hedefleri

Üretim Tipi	2011	2018/1*	YDH, %	2018/2**	YDH, %	2018/3**	YDH, %
Yum. Tavuğu, adet	78,956,861	90,000,000	1.9	98,742,600	3.3	92,580,455	2.3
Yum. Üretimi, 1000 adet	12,954,686	15,480,000	2.6	16,200,990	3.3	15,457,775	2.6
Yum. İhracatı, 1000 adet	3,842,358	4,000,000	0.6	5,056,281	4.0	4,250,000	1.5
İç Talep Farkı, 1000 adet	-	4,335,291	-	5,056,281	-	4,313,066	-
Kesilen Piliç, adet	963,245,455	1,360,000	-	1,730,430	-	1,788,443	-
Piliç Eti, ton	1,613,389	2,040,000	3.4	2,595,644	7.0	2,682,665	7.5
İç Talep Farkı, ton		52,386	-	608,030	-	87,021	-

YDH: Yıllık değişim hızı, 2018 tahmini yumurta iç talebi 11,144,709,000 adet, aynı yıl için tahmini piliç eti iç talebi 1,987,614 ton, * Komisyon görüşü, ** Tahmini talepten gidilerek hesaplanan değer, *** Talep-arz farkının en az olduğu hayvan varlığı.

3.- İlçelerin Özellikleri (*Tarihi, Coğrafik, Kültürel ve Ekonomik*)

Ereğli; İlçe denizden l054 m yükseklikte, 37-38° Kuzey enlemi ile 35.5-34.5° doğu boylamı arasında 2,260 Km^2'lik yüz ölçüme sahiptir. Doğusunda Ulukışla, Kuzeydoğusunda Bor, Kuzeyinde Aksaray, Kuzeybatısında Karapınar, Batısında Ayrancı

ve Güneyinde Halkapınar ve Toros dağları ile İçel(Mersin) bulunmaktadır. Toros Dağları'nın İç Anadolu'ya bakan eteklerindeki düzlükte kurulan ilçemizin çevresi, dağlar arasına giren vadilerin zeminindeki kavak ağaçları ve meyve bahçeleriyle kaplıdır. İlçemiz göç alan bir yerleşim birimidir. Geçim kaynağı olarak, bahçe ziraatı (sebzecilik ve meyvecilik) ile birlikte hayvancılık da yaygın olarak yapılmaktadır. Mikro klimaya sahip ilçemiz polikültür tarım bakımından önemli potansiyele sahiptir. Hayvancılık olarak; başta sığır ve küçükbaş yetiştiriciliği yapılmaktadır. Tavuk yeniştiriciliği bakımından ise son zamanlarda gelişme göstermektedir. 3 adet tavukçuluk işletmesi bildirilmiştir. 4 adet yem fabrikası bulunmakta olup bazı işletmeler de kendi yemini yapmaktadır. Yem fabrikaları büyük ölçüde ruminant grubu hayvanlar için yem üretmektedir.

Halkapınar; İlçenin rakımı 1100 m civarındadır. Delimahmutlu Çayı kenarında ya da yakınında 12 köy kuruludur. İvriz çayının çıktığı yerde de Aydinkent (İvriz) köyü kuruludur. İlçe; 37,1-37,6^{o} kuzey enlemi ve 34-34,5^{o} doğu boylamı arasında, yüzölçümü 362 km²'dir. Kuzeyinde Ereğli ilçesi, doğusunda Ulukışla ilçesi, güneyinde İçel ili, batısında ise Ayrancı ile yine Ereğli ilçesi yer almaktadır. İlçe nüfusu 1990 yılında kırsal+şehir olmak üzere toplam 7100 iken, 2014 yılında bu rakam 4519'a düşmüştür. İlçe ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Önemli tarım alanlarının verimli bir kısmı 1985 yılında işletmeye açılan İvriz Barajı alanında kalmıştır. Bu da halkın bir kısmının Mersin ve Ereğli başta olmak üzere büyük şehirlere göçmesine neden olmuştur.

İlçe halkı geçimini bahçe ziraatı (meyvecilik, sebzecilik) ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Tarım alanlarının parsel büyüklüğü ve topoğrafik yapısı makineli ziraat yapmaya elverişli olmadığından yoğun emek ve çaba sarf etmek gerekmektedir. Mevcut Delimahmutlu ve İvriz Çayları etrafında eskiden beri bahçecilik yapılmaktadır. Sulu tarım, genellikle Dereyüzü diye bilinen doğusu, kuzeyi ve güneyi dağlarla çevrili vadi içerisinde Delimahmutlu çayı ile bu çayı besleyen yan su kolları etrafında yapılmaktadır. Hayvancılık olarak, sınırlı miktarda sığır ve koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Bu ilçemizde tarımsal verilere baktığımızda, tavukçuluk yer almamaktadır.

Karapınar; Türkiye'nin tek çöl toprağı sayılabilir. Meke Tuzlası bu ilçede yer almaktadır. Karapınar'ın toprakları %60'lara varan oranda kireçli bir yapıya sahiptir. İlçede birçok obruk mevcuttur. Meke tuzlası, Acıgöl, Meyil gölü, Çıralı göl gibi gölleri meşhurdur. Ayrıca birçok yeraltı şehri de mevcuttur. En önemli özelliği ise yeryüzündeki en büyük rüzgar erozyonu önleme sahasının bu ilçede, Karapınar kumullarına yönelik olarak, yapılmış olmasıdır. Proje 13.000 ha alanda, 1962 yılında Toprak Su genel müdürlüğünce başlatılmış ve 1999 yılında tamamlanmıştır. Bu proje yeryüzünde uygulanan en başarılı 10 projeden birisi olarak kabul edilmiştir.

Konya'nın ilçelerinden biri olan Karapınar, merkezden 94 km doğudadır. Batısında Konya, Karatay ve Çumra, güneydoğusunda Ereğli ve Adana, güneyinde Karaman, kuzeyinde Aksaray vardır. Ova üzerine kurulu olan ilçenin çok eski yerleşim yerlerinden biri olduğu bilinmektedir. Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunması, ilginç jeolojik yapısı, suları farklı özellikler içeren ve dünyada bir benzeri daha bulunmayan krater gölleri ile Türkiye'nin de sayılı turizm alanlarından biri olarak tanınan Karapınar ayrıca erozyonun da önüne geçebilen nadir bölgelerden biridir. İlçenin merkez nüfusu 37.881 olup; bu sayı köyler ve beldelerle birlikte 60.000'e yaklaşmaktadır. 2670 km²'lik yüzölçümü ile Konya'nın büyük ilçelerinden biridir. Kendisine bağlı 4 beldesi, 15 köyü ve 25 mahallesi vardır. Doğusunda Ereğli, kuzeyinde Emirgazi ve batısında Çumra ve Karatay ilçeleri ile çevrili olan Karapınar; Konya- Adana yolu üzerindedir. İlçenin en büyük geçim kaynağı tarımsal faaliyetlerdir.

2014 yılıyla birlikte halkın geçim kaynaklarından koyunculuğun yerini büyük baş hayvancılık almaya başladı. Diğer bir geçim kaynağı olarak görülen çiftçilikte de buğday ve arpanın yanında mısır, pancar, ayçiçeği, patates ve yonca da katıldı. İlçede tavukçuluk yapıldığına dair bir bilgi rapor edilmemiştir. Ancak, temel maddelerin, arpa, buğday ve mısırın yetişmesinden dolayı tavukçuluk yapma potansiyeli mevcuttur. Yumurta üretimi durumunda, E5 karayolu üzerinde bulunması nedeniyle, güney illerine ve ihracat amaçlı Konya'ya taşınması kolay olacaktır.

Emirgazi; Osmanlı salnamelerinde isminden söz edilmeyen Emirgazi, Cumhuriyet döneminde köy konumunda olup, 1990 yılında ilçe olmuştur. İlçe olmasından sona Karacadağ'da yer alan köylerin bir kısmı da Emirgazi'ye bağlanmıştır.

İlçeden günümüze gelebilen eserler arasında Arısama Dağı'ndaki kale kalıntısı, ilçenin 2 km. güneydoğusundaki, ilçeye ismini veren Emrullah Gazi Türbesi bulunmaktadır. İlçenin yaklaşık 10–12 km kuzeyinde yer alan ve Kolak Yaylası diye anılan bölge en eski yerleşim yerleri arasında yer alır. Yapılan kazılarda tarihi Hitit dönemine kadar uzanan eserler çıkarılmıştır.

İç Anadolu Bölgesi'nde, Konya İli'ne bağlı bir ilçe olan Emirgazi; doğusunda Niğde ili, güneyinde Ereğli İlçesi, batısında Karapınar İlçesi ve kuzeyinde Aksaray İli ile çevrilidir. İlçe toprakları bazı bölümleri engebeli olmasına rağmen genellikle ovalık ve bozkır görünümündedir. İlçenin güneyindeki Karacadağ'da ormanlık alanlar bulunmaktadır. İlçe içerisinde akarsu veya gölet gibi su kaynakları bulunmamaktadır. İl merkezine 140 km. uzaklıktaki ilçe, deniz seviyesinden 962 m. yüksekliktedir. Yüzölçümü 829 km², toplam nüfusu ise 10500'dir. İlçede karasal iklim hüküm sürmekte olup, kışlar soğuk ve sert, yazlar da sıcak ve kuraktır. Emirgazi ilçesi İç Anadolu'nun en az yağış alan bölgesidir. İlçenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçede belli başlı akarsu olmadığından kuru tarım yapılmaktadır. Hayvancılıkta ise sığır, koyun ve keçi yetiştirilmektedir.

Bitkisel üretim olarak arpa, buğday ve çavdar yetiştirilmektedir. İlçede tavukçuluk yapıldığına dair bir veri yoktur.

4.- Yörede Mevcut Tavukçuluk Verileri

Ereğli hariç diğer ilçelerde tavukçuluk yapılmamaktadır. Ereğli'de de, mevcut Tarım İl müdürlüğü kayıtlarına göre, 3 adet yumurtacı işletme bulunmaktadır. Yaklaşık kapasiteleri 400 bin olup yumurtacı kafes işletmesidir. Ayrıca, Yeniköy'de yıllık kapasitesi 225 bin olan bir etlik piliç işletmesi bulunmaktadır.

5.- Yörenin Tavukçuluk Bakımında Analizi

Yörede, Ereğli hariç, tavukçuluk yapılmamaktadır. Yapılsa bile köy tavukçuluğu şeklinde, sürü büyüklüğü küçük işletmeler mevcuttur. Ereğli'de de sınırlı sayıda bir tavukçuluk işletmesi (4 adet) mevcuttur. Bu üç işletmenin de gelişim düzeyi hakkında fazla bir bilgi yoktur. Ancak, tavuk yetiştiriciliğinde kullanılan temel enerji ham maddeleri Arpa, Buğday ve Mısır yaygın olarak, yulaf ve çavdar ise kısmen yörede yetiştirilmektedir. Ayrıca, 100-150 km uzaklıktaki Konya önemli bir yem ham maddesi kaynağıdır. Konya'nın çevre illere de yem maddeleri sağladığı kabul edilirse, bu ilçelerde de tavukçuluk yapılabilir. Bu ilçelerden özellikle Karapınar ve Ereğli E5 karayolu üzerinde olmalarından dolayı, elde edilen ürünlerin büyük kentlere ulaştırılması bakımından, avantajlıdırlar. Yörenin tavukçuluk bakımında bir analizini (SWOT) aşağıdaki gibi olabilir.

Güçlü Yönler

- Tavukçuluk ürünleri 10'uncu 5 yıllık plan döneminde desteklenmektedir. Piliç eti miktarında yaklaşık %25 artış öngörülüyor. Yatırım desteği sağlanabilir.
- Yörede atıl ve gizli işgücü mevcuttur. Değerlendirilebilir.
- Tavukçulukta kullanılan ham maddeler (arpa, buğday) bölgede üretilmekte veya üretim bölgeleri yöreye yakındır.
- İlçelerden Ereğli, Karapınar E5 karayolu üzerinde olup, büyük kentlere ulaşım kolaydır.
- Üretilen ürünlerin bir kısmı lokal pazarda (ilçeler) değerlendirilebilir.
- Tavukçuluk tarımsal faaliyetler içinde en az su isteyen bir faaliyet alanıdır.
- Konya'da önemli bir tavuk yetiştiriciliği tecrübesi mevcuttur. Bundan ilçelerde de yararlanılabilir.
- Etlik piliç yetiştiriciliği bakımından Akşehir'de TKV tecrübesi mevcut olup, göz önüne alınabilir.
- Konya'da mevcut sivil toplum kuruluşundan (Konya Yum. Üret. Birliği) da yararlanılabilir.
- Yörede bulunan köyler ve mezralar organik tavukçuluk için uygundur. Bu şekilde yatırım yapacak küçük işletmeler çıkabilir veya bir organizasyon öngörmeleri halinde teşvik edilebilir.

Zayıf Yönler

- Tavuk yetiştiriciliği (teknik bilgi) ve sağlık koruma (biyogüvenlik) alanında bu ilçelerde teknik altyapı yetersizdir.

- Yörede tavuk hastalıkları konusunda bir laboratuar yoktur.
- Yörede kuluçkacı-damızlıkçı işletme yok ve hibrid civciv temini zordur.
- Küçük işletmelerin bağlanabileceği veya birlikte çalışabileceği büyük Entegre işletmeler yoktur. Konya'daki büyük işletmelerde ise sözleşmeli yetiştiricilik yaygın değildir.
- Ülkemizde başarılı olmuş kooperatifler varsa da, yörede kooperatifçilik kültürü zayıftır.
- Bu alana yatırım yapmak için sermaye sınırlı olup ne ölçüde teşvik sağlanabileceği belirsizdir.
- Yörede/Konya'da tavukçuluk alanında anahtar teslimi projeler yapabilecek mühendislik büroları yoktur.
- Entegre yetiştiriciliği destekleyen bir teşvik sistemi yoktur.
- Kurulacak küçük işletmelerin (üretim maliyeti ve kalite bakımından), ulusal ve uluslar arası pazarda, şansı zayıftır.
- Tavukçulukta kar haddi düşük ve dolayısıyla yatımların bu alana kaydırılması veya özendirilmesi oldukça zordur.
- Mevcut sivil toplum örgütleri yeterli düzeyde gelişmemiştir.
- Mevcut sivil toplu örgütleri yeterli düzeyde sansasyonla mücadele edememektedirler. Bu işleri devletten beklemektedir.
- Yöreye yakın ve hatta Konya'da tavuk kesim fabrikası yoktur.

Fırsatlar

- Tavukçuluk ürünleri iç tüketimi artırılabilir.
- İstihdam geliştirilerek, yörede mevcut gizli işsizlik azaltılabilir.
- Yörede tavukçuluğa girilmesi durumunda S. Ü. Ziraat ve Veteriner Fakültesi öğretim elemanları, eğitim amaçlı, önemli bir faaliyet alanı kazanırlar.
- 10. 5 yıllık plan hedefleri desteklenmiş olur. Dolayısıyla tavukçuluk ürünleri talepleri karşılanabilir.
- Başta yöre halkı olmak üzere, Tavuk eti ve yumurtayı ayağında bularak, toplumumuz daha iyi beslenme imkanına kavuşur. Kaynağını bildikleri ürünleri daha kolay talep edeceklerdir.
- Yörede bulunan yem fabrikaları aynı zamanda tavuk yemleri üretimine başlayarak ürün yelpazesini geliştirirler.
- Ülkemizde kişi başına gelir artıyor, iç tüketim de artacağından, bu alandaki talebi karşılama bakımından bu alana yatırım tavsiye ve teşvik edilebilir.
- Yem hammaddeleri ticaretinde KDV oranı (%8 den %1'e) düşürüldü, dolayısıyla üretim maliyeti düşürülerek rekabet gücü artırılabilir.
- Entegre Büyük İşletmeler, desteklendiklerinde, yöreye yatırım yapılabilir. Bu tür işletmelerin yöreye yatırım yapmaları teşvik edilmelidir.
- Organik hayvancılık ülkemizde de ilgi çekmeye başladı. Pazarda organik ürünlere yüksek fiyat ödeniyor. Köy yumurtası daha iyi para ediyor.

Tehditler (riskler)

- Tavukçuluk ürünlerinin gelir talep elastikiyeti yüksek olup, yöre halkının geliri düşüktür. Dolayısıyla, lokal talebi geliştirmek kolay değildir.
- Bu alanda yatırım yapacak işletmeci az çıkar. İşletme kurmak için gerekli sermaye de yüksektir.
- Tavukçuluk hastalık bakımından en riskli hayvancılık faaliyet alanıdır. Fiili olarak bazı zoonoz hastalıklar (kuş gribi vs) da sektörde yaygındır.
- Tavukçuluk, en riskli medyatik sansasyon alanıdır.
- Tavukçuluk ülkemizde en büyük sektörlerden biridir. Dolayısıyla çıkacak sansasyonlar işetme ekonomisine ve dolaysıyla ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedir.
- Son zamanlarda, tavukçuluk hakkında kaynağı belli olamayan olumsuz haberler bilinçsizce yayılmakta, konuda uzman kişilerin bilgisine başvurma gayreti de yoktur. İhtisas kuruluşlarıyla işbirliği geliştirilmelidir.

6.- Çözüm Önerileri

6.1 Genel açıklama

Yumurta veya piliç eti bir işletmede üretilir. Gerek lokal ve gerekse uluslararası pazarda rekabet vardır. Öncelikle başarılı olabilecek işletme şartlarını tanımlamaya çalışalım. Herhangi bir üretici işletmeyi pazar şartlarında güçlü kılan en önemli iki husus ürünlerinin maliyeti ve kalitesidir. Pazarda aynı fiyattaki iki üründen hangisi daha kaliteli ise o talep getirecektir. Ancak, aynı kalitedeki ürünlerin rekabetinde üretim maliyeti düşük olan işletme ayakta kalır. Çünkü üretim maliyetinden daha aşağıda satılan bir ürün zarar getirecek ve zararına satış yapan bir işletme ise uzun süre bu pazarda kalamayacaktır. Bu düşünceden hareketle tavukçulukta diğer üreticilere nazaran üretim maliyeti düşük ve kaliteli yumurta veya piliç eti üretimi hedef alınmalıdır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için ise aşağıda verilen model esas alınabilir.

Üretim Maliyeti Düşük ve Kaliteli Piliç Eti/Yumurta Üretimi = Genotip (hibrid civciv) + Besleme + Barındırma + Sağlık Koruma + Yetiştirme Tekniği + Makine ve Ekipman + Pazarlama

Bu modelde sağ tarafta bulunan ihtisas disiplinlerinden eğitilmiş elemanlara ihtiyaç duyulurken ilgili ticari firmalardan da girdi talebi olacaktır.

Bu modele göre yumurta veya piliç eti üretim işletmesi, yüksek verim potansiyeline sahip bir civcivi (hibrid), en düşük maliyette ve istenen kalitede karma yemle besleyerek, ekonomik bir şekilde barındırarak, koruyucu aşılama yaparak, uygun yetiştirme tekniği uygulayarak, fonksiyonel makine ve ekipman kullanarak düşük maliyette ve kaliteli piliç eti/yumurta üretebilecektir. Çünkü tüm bu unsurlar teknolojik yenilikler taşımakta ve rekabette ise yeni teknoloji her zaman, maliyet ve kalite bakımından, avantajlar sağlamaktadır.

Diğer tarafta, işletme organizasyonu da üretim maliyeti ve kaliteyi etkileyecektir. Bir tarafta sadece zorunlu girdileri pazardan satın alan ve ürününü aracıya veren küçük işletme, diğer tarafta

girdilerinin önemli bir kısmını kendi üreten, bir kademede elde ettiğini diğer kademede girdi olarak kullanan entegre büyük işletme. Bu ekstrem iki durumda rekabet şansı entegre büyük işletme lehinedir; ve küçük işletmeler uzun süre ayakta kalamaz. Bu açıklama daha çok geleneksel üretim yapan (iyi tarım) işletmeler içindir. Gerek iyi tarım çabasında olan ve gerekse Organik üretim yapacak küçük işletmeler, bir organizasyona giderek bir entegrasyon geliştirmeleri gerekmektedir. Bu mevcut kanunlar çerçevesinde, ekonomik faaliyet yürüten yöresel kooperatif veya birlik olabilir. Böyle küçük iletmeler ilk etapta bir yem fabrikası alarak ve bir pazarlama şirketi kurarak entegrasyona ilk adımlarını atabilirler.

6.2 Yöre için öneriler

a) Etlik piliç yetiştiriciliği: Günümüzde piliç eti kalitesi, yukarıda zikredilen faktörlerin yanında, kesim işlemine de bağlıdır. Üretildiği yerden uzağa taşınarak kesilen piliçlerin et kalitesi düşmektedir. Taşıma sırasında stres nedeniyle glikojen depoları tükenen hayvanlardan elde edilen etlerde, süt asidi nedeniyle, Ph düşmektedir. Bugün etin Ph seviyesi et kalitesinin en önemli tek indikatördür. Normal şartlarda canlı hayvanda doku Ph'sı nötr (7) dür. Dolayısıyla etlik piliç yetiştiriciliği yapılan bölgelere yakın Etlik Piliç İşleme Fabrikası kurulmalıdır. Yöre için Ereğli'de kurulacak bir işleme fabrikası teşvik edilerek işe başlanabilir. Bu fabrika etlik piliç yetiştiriciliğine girecek küçük işletmelerin kurduğu bir birlik veya kooperatif adına olabilir. Veya, Türkiye düzeyinde faaliyet gösteren ve yörede kurulacak etlik piliç üretim işletmeleriyle sözleşmeli çalışabilecek büyük entegre bir şirketin yöreye yatırım yapması teşvik edilerek işe başlanabilir. Kurulacak fabrika aynı zamanda Konya'da yetiştiriciliği yapılan Yumurta Üretim İşletmelerinden gelecek çıkma tavukların kesimi ve ileri ürünlere (yumurta tozu, sıvı yumurta, tavuk kıyması, ihraçlık ayak vs) işlenmesi amacıyla da kullanılabilir. Böylece kurulacak fabrikanın kapasite kullanımı artırılabilir ve ekonomik olarak ayakta durması söz konusu olabilir.

b) Yumurta üretimi: Ereğli hariç yörede yumurta tavukçuluğu yapılmamaktadır. Ereğli'de de entegre büyük işletme yoktur. Yörede kurulacak yeni işletmelerle sözleşmeli olarak çalışabilecek entegre büyük işletmeler Ereğli'de olmazsa Konya'da desteklenmelidir. Entegre büyük işletme, yeni kurulacak işletmelere Yem, Civciv, Makine ve Ekipman, Teknik Hizmet, Aşı vs bakımında tek merkezden girdi sağlayacak ve ürünleri olan yumurtayı da tek elden pazarlayacaktır. Teşvik veren devlet denetleyici ve etkileşimli olarak çalışan her iki tarafın da karlı olmasını takip etmelidir. Aksi durumda, başlangıçta Karma Yem Fabrikası ve pazarlama birimine sahip bir kooperatif veya ticari faaliyet yürütebilen bir birliğin bu faaliyet alanına girecek işletme sahipleri tarafından kurulması destekleme şartı olarak görülmelidir. Yumurtanın etlik piliç sistemindeki gibi taşıma sırasında kalite bakımından çok büyük riski yoktur. Aksi durumda, yörede kurulacak yumurtacı işletmeler, Konya'daki STK'ya üye olabilirse de, bir kooperatif organizasyonuna da gidilmelidir.

7.- Sonuç

Ereğli hariç yöre ilçelerimizde tavukçuluk yapılmamaktadır. Yukarıda bir değerlendirmesini ve analizi sunulan Ereğli, Karapınar, Halkapınar ve Emirgazi ilçelerinde tavukçuluğun geliştirilmesi için aşağıdaki önerileri yapabiliriz.

a) Bu ilçelerde kurulacak küçük işletmelerin bağlanabileceği entegre büyük işletmelere ihtiyaç vardır.

b) Kurulması muhtemel yumurtacı işletmeler için, Konya'da bulunan birkaç işletmenin entegrasyonlarının tamamlanması desteklenmelidir.

c) Bu ilçelerde etlik piliç yetiştiriciliğine girilmesi için; Ereğli'ye Türkiye düzeyinde faaliyet gösteren bir firmanın yatırım yapması desteklenebilir. Bu ilçede bir kesimhane, kuluçkacı-damızlıkçı işletme kurulması öngörülebilir.

d) Aksi durumda, bu ilçelerde muhtemel yumurta tavukçuluğu desteklenerek, Konya'daki STK (Ymu-Bir) 'dan a yararlanılarak faaliyet yürütülebilir. Aynı zamanda kurulması muhtemel ve mevcut işletmelerinde üye olacağı bir üretim ve pazarlama kooperatifi kurulmalıdır.

e) Bu ilçelerin ortasında yer alan Karacadağ köylerinde, Halkapınar ve Emirgazi'de organik yumurta üretimi desteklenebilir. Karapınar'da da yumurta tavukçuluğu için şartlar müsaittir. Buradaki işletmeler de aynı organizasyona bağlanabilir.

f) Böylece, 10. 5 yılık hedeflerine katkıda bulunulmuş ve dolayısıyla toplumun gelir ve geçim standardını artırma ihtimali yükselecektir.

8. Yararlanılan Kaynaklar

Anonymous, 2014. Türkiy Kalkınma Bakanlığı, 10. Kalkınma Planı, Hayvancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu. ISBN 978-605-4667-66-6, Yayın No: KB: 2873 - ÖİK: 723.

Anonymous, 2016. Karapınar, Wikipedia, https://tr.wikipedia.org/wiki/Karap%C4%B1nar

Anonymous, 2016. Emirgazi, Wikipedia, https://tr.wikipedia.org/wiki/Emirgazi

Anonymous, 2016. Halkapınar, Wikipedia, https://tr.wikipedia.org/wiki/Halkap%C4%B1nar

Anonymous, 2003. Konya Tarımsal Master Planı. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarım İl müdürlüğü.

Besd-Bir, 2014. Uluslararası Beyaz Et Kongresi, Yayın No 13.

Yetişir, R. 2008. Yumurta Tavukçuluğu: Önemi, Mevcut Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Konya Ticaret Borsası Dergisi. Sayı 24. Safa 52-57.

Peker, K. ve Peker, A. E. 2007. TR-52 Bölgesinin Sosyo-Ekonomik Kalkınmasında Tarımsal Kobi'lerin Önemi. Konya'da Tarım ve Tarımsal Sanayi Sorunlarının Tespiti Sempozyumu. 25-26 Mayıs – Konya.